

ГУРІНА

Ганна Сергіївна
gurina_gs@ukr.net

УДК 654

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНОГО
ПОТЕНЦІАЛУ АВІАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИFORMATION AND DEVELOPMENT FEATURES OF THE AVIATION
COMPLEX' EXPORTS POTENTIAL OF UKRAINEк.е.н., доцент,
Національний авіаційний
університет

Стаття присвячена аналізу діяльності українського авіаційного комплексу, констатовано недостатній рівень використання наявного виробничого та експортного потенціалу галузі. Обґрунтовано заходи, реалізація яких сприятиме більш повному використанню виробничого та експортного потенціалу для спільного вирішення проблем повітряного транспорту на стратегічному рівні. Визначена необхідність розвивати та продовжувати настільки необхідні дослідження та інновації в довгостроковій перспективі, щоб зберегти конкурентні позиції авіації, знаходити точки зростання української промисловості для генерування виробництва якісних, наукоємних і конкурентоспроможних товарів, які користуватимуться попитом на зовнішніх ринках.

* * *

Статья посвящена анализу деятельности украинского авиационного комплекса, констатируется недостаточный уровень использования имеющегося производственного и экспортного потенциала отрасли. Обоснованы мероприятия, реализация которых будет способствовать более полному использованию производственного и экспортного потенциала для совместного решения проблем воздушного транспорта на стратегическом уровне. Определена необходимость развивать и продолжать столь необходимые исследования и инновации в долгосрочной перспективе, чтобы сохранить конкурентные позиции авиации, находить точки роста украинской промышленности для генерирования производства качественных, наукоемких и конкурентоспособных товаров, которые будут пользоваться спросом на внешних рынках.

* * *

Introduction. The need for the transition of Ukraine's economy to an innovative way of development is due to the exhaustion of sources of economic growth, a decrease in the amount of investment in the reproduction of logistics and the development of new knowledge, and strengthening the tasks related to preservation of the potential. The potential of the enterprise is cooperation and coordination of actions in the international arena. Without losing established relations, it is necessary to try to find new partners, since the experience of advancement of projects of the aviation industry of Ukraine testifies to the difficulties of independent access to new markets. The potential of the aircraft market is quite large on a global and regional scale.

Purpose. Ukraine is one of nine countries in the world, carrying out a full cycle of design and production of aerospace products. The scientific, technological and production capabilities of Ukraine, created for decades, ensure its steady position in the global aerospace industry. Nevertheless, awareness of Ukrainian potential in the field of aviation research and technology is still relatively low in Europe. Increased attention to the problems of realization of potential production opportunities, due to the peculiarities of the modern stage of economic development and increase the efficiency of social production. The effectiveness of enterprise management in general, largely depends on information provision and the ability to use information in the process of making managerial decisions.

Results. The problem of developing and implementing the export potential of Ukraine also requires a radical improvement of information provision of foreign trade activities. Thus, in the absence of an officially approved strategic export promotion program and in order to implement a set of measures aimed at improving Ukraine's export potential, it is necessary to develop a single target program for the development of export potential of Ukraine, the introduction of which will facilitate the generalization and systematization of priority tasks in the field of state support for export-oriented industries.

Conclusion. In a globalized economy, the maximum realization of export potential is an important factor in ensuring sustainable economic growth for developing countries. In this regard, the primary task is to bring the structure of national exports to the fullest compliance with the requirements of the world market. This process encompasses both the maximization of existing export flows and the stimulation of the most promising from the point of view of generation of income of commodity positions of national exports. Existing programs and concepts for implementing the export potential of Ukraine, aimed at supporting high-tech exports, are not likely to take sufficient account of the specifics of the national economy.

Ключові слова: виробничий та експортний потенціал, авіаційний комплекс

Ключевые слова: производственный и экспортный потенциал, авиационный комплекс

Keywords: production and export potential, aviation complex

ВСТУП

Потреба переходу економіки України на інноваційний шлях розвитку зумовлена вичерпанням джерел економічного зростання, зменшенням кількості капіталовкладень у відтворення матеріально-технічного забезпечення та розвиток нових знань, посиленням завдань, що стосуються збереження потенціалу. Такі науковці, як О.В.Ареф'єва, С.І. Бай, К.В. Давискіба, В.Г. Коба,

Н.С. Краснокутська займалися питаннями формування, розвитку та ефективності потенціалу як галузі, так і регіону.

Потенціалом підприємства вважається кооперація та координація дій на міжнародній арені. Не втрачаючи налагоджених зв'язків, необхідно намагатися знайти нових партнерів, адже досвід просування проєктів авіаційної галузі України свідчить про складнощі

самостійного виходу на нові ринки. Потенціал ринку авіаційної техніки – досить великий у світовому та регіональному масштабах [1]. Внутрішній же ринок складно оцінювати, але й неможна ігнорувати. Його розвиток неможливий без сприяння з боку держави. Авіаційна галузь України є однією з небагатьох галузей у державі, яка може претендувати на високе місце в сучасному світі високих технологій. Однак, при всьому цьому є і негативні моменти в авіаційній сфері. У теперішній час влада України докладає багато зусиль для того, щоб авіаційна галузь відповідала світовим стандартам. Для цього потрібен час та фінансова підтримка.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Україна – одна з дев'яти країн світу, що здійснюють повний цикл проектування і виробництва аерокосмічної продукції. Науково-технологічні та виробничі можливості України, що створювалися протягом десятиліть, забезпечують її стійке положення в світовій аерокосмічній галузі [3, 5]. Тим не менш, поінформованість про український потенціал у галузі авіаційних досліджень і технологій, як і раніше, відносно низька в Європі. Посилена увага до проблем реалізації потенційних можливостей виробництва, обумовлена особливостями сучасного етапу розвитку економіки і підвищенням ефективності суспільного виробництва. Ефективність управління підприємством в цілому, значною мірою залежить від інформаційного забезпечення та уміння використовувати інформацію у процесі прийняття управлінських рішень. Якщо зважати на загальнодоступну традиційну інформацію, що подається у статистичних збірниках, то вона є досить узагальненою за показниками і напрямками, інші ж статистичні дані в широкому масштабі не подаються. Складність одержання статистичної інформації про виробничо-господарську та фінансову діяльність підприємств у зв'язку з наявністю елементів комерційної таємниці призводить до незадоволення інформаційних потреб користувачів. Багато процесів, які відбуваються на підприємствах, залишаються поза межами їх статистичної оцінки для порівняння результатів діяльності з аналогічними результатами підприємств-конкурентів. Дослідження, технології та інновації є важливими каталізаторами для конкурентоспроможності та стабільності майбутнього розвитку галузі, необхідно швидко починати зміни, щоб бути ефективними. Такий підхід визначає бачення майбутнього авіації, підкреслює пріоритети для відповідних інструментів політики, досліджень та інновацій. Це бачення високого рівня авіаційної промисловості, яка є конкурентоспроможною, результативною та актуальною.

РЕЗУЛЬТАТИ

Проблема розвитку та реалізації експортного потенціалу України вимагає також докорінного поліпшення інформаційного забезпечення зовнішньоторгівельної діяльності. Таким чином, за умов відсутності офіційно затвердженої стратегічної програми сприяння експорту та з метою реалізації комплексу заходів стосовно вдосконалення експортного потенціалу України необхідно розробити єдину цільову програму розвитку експортного потенціалу України, запровадження якої сприятиме узагальненню і систематизації пріоритетних завдань у сфері державної підтримки екс-

портоорієнтованих галузей.

Управління сучасним підприємством і його потенціалом як складною поліструктурною соціально-економічною системою потребує різнопланової достовірної інформації, як внутрішньої – про наявні процеси, їх динаміку, взаємовплив і взаємозв'язки всередині цієї системи, так і про зовнішнє середовище її функціонування. Ефективність ухвалення управлінських рішень значною мірою визначається своєчасністю, актуальністю, достовірністю цієї інформації, створеними на підприємстві інформаційними системами та технологіями.

Усі показники класифікуються залежно від ступеня їх диференціації на узагальнюючі і часткові. Узагальнюючі показники – це показники, які дають змогу отримати більш загальну характеристику тієї або іншої складової економічного потенціалу [4]. Часткові показники використовуються для детальніших характеристик узагальнюючих показників. Показники можуть бути первинними, тобто отриманими безпосередньо з даних прийнятої статистичної звітності і облікової документації. Похідні показники розраховуються на основі первинних показників.

Принцип класифікації за можливістю вимірювання розглядається тому, що це дає змогу виявити показники, методи розрахунку яких в даний час недостатньо досконалі або невизначені (наприклад, такими показниками є деякі показники, що характеризують кадровий управлінський потенціал, інформаційний потенціал, інноваційний потенціал).

Від рівня експортного потенціалу країни значною мірою залежить її місце у системі світового господарства, вплив на загальносвітові процеси [6], що визначає не лише економічну, а й політичну значущість країни, авторитет і місце держави в міжнародних відносинах. Отже, якщо країна хоче посісти гідне місце у сучасному світі, вона повинна приділяти належну увагу розвитку свого експортного потенціалу машинобудівної галузі. Це особливо важливо для України – країни, що порівняно недавно вийшла на світову арену як незалежна держава. Зовнішньоекономічна діяльність країни залежить від її експортного потенціалу, здатності виробляти та експортувати конкурентоспроможні на зовнішньому ринку товари та послуги. Тобто, експортний потенціал залежить від ресурсно-сировинного, промислового, фінансового, людського, соціально-культурного, інфраструктурного та інноваційно-інвестиційного потенціалів. Чинники, що впливають на формування експортного потенціалу, можна умовно поділити на два типи, що визначають успішність виходу на світовий ринок: зовнішні та внутрішні. Зовнішні чинники існують поза національними системами господарства, представляючи тенденції розвитку світового ринку. Це особливості розвитку світової економіки; глобальну конкуренцію; місце країни у світовій торгівлі; рівень економічного розвитку країни й використання досягнень НТП. Внутрішні чинники – це рівень економічного розвитку регіону і обсяг внутрішнього ринку; комплекс ресурсів регіону; стан ринкової інфраструктури; інформаційна прозорість; наявність умов участі в світогосподарських зв'язках (умови нарощування експорту, товарна спеціалізація та конкурентоспроможність продукції, маркетингова та інвестиційна привабливість); економіко-географічне положення;

соціально-політичні та економічні фактори; державна політика підтримки та впровадження державно-приватного партнерства. Формування експортного потенціалу як процес має увійти до переліку об'єктів, якими керує держава, в українському законодавстві, програмах діяльності українського уряду та інших нормативних документах мають сформувався засади експортного потенціалу, функція управління формування експортного потенціалу має покладатись на керівний орган країни [2].

ВИСНОВКИ

Розвиток української економіки потребує перегляду ролі управління за складовими сукупного потенціалу підприємства, адже вдале управління елементами сукупного потенціалу позитивно впливає на виробництво, зростання темпів прибутку, посилення конкурентних позицій, зниження витрат та інше. Оскільки загальна результативність економіки країни залежить від її окремих складових, то механізм управління виробничим потенціалом потребує уточнень та подальших досліджень на рівні підприємства. Трансформаційні процеси в економіці країни спричинили негативні тенденції, які характеризуються нераціональним використанням виробничого потенціалу. Тому будь-яке підприємство, що функціонує на вітчизняному ринку стикається з проблемами у вигляді швидкоплинного зовнішнього середовища, прискоренням науково-технічного прогресу, важкістю виходу на міжнародний ринок, зростанням конкуренції, неповною інформацією про майбутній розвиток галузі. В умовах глобалізованої економіки максимальна реалізація експортного потенціалу є важливим фактором забезпечення стабільного економічного зростання для країн, що розвиваються. У зв'язку з цим першочерговим завданням постає приведення структури національного експорту до найбільш повної відповідності вимогам світового ринку. Цей процес охоплює як максимізацію наявних експортних потоків, так і стимулювання найбільш перспективних з погляду генерування доходу товарних позицій національного експорту. Наявні програми та концепції реалізації експортного потенціалу України, спрямовані на підтримку високотехнологічного експорту, швидше за все недостатньо враховують специфіку

національної економіки.

Список використаних джерел

1. *Flightpath 2050, Europe's Vision for Aviation journal, Maintaining Global Leadership & Serving Society's Needs, Report of the High Level Group on Aviation Research. Great Britain, 2018. pp. 8-23,*
2. *Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/451/>*
3. *Guichard S. The Role of International Competitiveness and Other Factors in Explaining Export Performance // OECD. Economics Department. 2009. URL: http://www.dt.mef.gov.it/export/sites/sitodt/modules/documenti_en/analisi_progammazione/eventi/Guichard_Brezillon_Cheung_paper.pdf*
4. *Global Competitiveness Report 2013–2014. World Economic Forum. 2014. URL: <http://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2013-2014>*
5. *United Nations: Industrial Development Report – 2016. The role of technology and innovation in inclusive and sustainable industrial development. Overview Vein. 290 p.*
6. *World Competitiveness Ranking, 2017 / IMDWorld Competitiveness Center. URL: <https://www.imd.org/global-assets/wcc/docs/release-2017/wcy-2017-vs-2016---final.pdf>*

References

1. *Flightpath 2050, Europe's Vision for Aviation journal, Maintaining Global Leadership & Serving Society's Needs, Report of the High Level Group on Aviation Research. Great Britain, 2018. pp. 8-23,*
2. *National Institute for Strategic Studies under the President of Ukraine. URL: [http://www.niss.gov.ua/articles/451/\(in Ukrainian\)](http://www.niss.gov.ua/articles/451/(in%20Ukrainian)).*
3. *Guichard S. The Role of International Competitiveness and Other Factors in Explaining Export Performance // OECD. Economics Department. 2009. URL: http://www.dt.mef.gov.it/export/sites/sitodt/modules/documenti_en/analisi_progammazione/eventi/Guichard_Brezillon_Cheung_paper.pdf*
4. *Global Competitiveness Report 2013–2014. World Economic Forum. 2014. URL: <http://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2013-2014>*
5. *United Nations: Industrial Development Report – 2016. The role of technology and innovation in inclusive and sustainable industrial development. Overview Vein. 290 p.*
6. *World Competitiveness Ranking, 2017 / IMDWorld Competitiveness Center. URL: <https://www.imd.org/global-assets/wcc/docs/release-2017/wcy-2017-vs-2016---final.pdf>*